



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 3. kesäkuuta 2022
(OR. en)

9789/22

AGRI 225
AGRIORG 56
AGRIFIN 50

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Maatalousmarkkinoiden tilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun
hyökkäyksen jälkeen

Valtuuskunnille toimitetaan asiakirjan 9221/22 lisäksi liitteessä neuvoston (maatalous ja kalastus) istunnossa 13. kesäkuuta käytävää keskustelua varten laadittu valmisteluasiakirja, joka sisältää ajantasaiset tiedot EU:n maatalousmarkkinoiden tilanteesta ja muita asiaan liittyviä tietoja.

Maatalousmarkkinoiden tilannekatsaus

1. EU:n maatalousalaan kohdistuu edelleen huomattavia paineita, jotka johtuvat energian ja muiden tuotantopanosten kustannusten noususta jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan ja joita sota ja sen seuraukset maataloustuotantoon, hintoihin ja kauppaan ovat pahentaneet. Tuoreimmat luvut vahvistavat kuitenkin, että EU:n elintarvikehuolto ei ole vaarassa sisämarkkinoiden ja yhteisen maatalouspolitiikan ansiosta, sillä ne ovat tehneet EU:sta omavaraisen useimpien maataloushyödykkeiden osalta. Samalla joidenkin tuotteiden hinnat ovat nousseet ennätyskorkealle tasolle, mikä herättää kysymyksiä elintarvikkeiden kohtuuhintaisuudesta pienituloisille kotitalouksille. Tästä huolimatta viljelijöiden katteet ovat pienentyneet, koska tuotantopanosten, erityisesti energian ja lannoitteiden, kustannukset ovat nousseet kohtuuttomasti. Eurooppa-neuvosto tunnusti tilanteen vakavuuden viimeisimmän, 30.–31. toukokuuta pidetyn kokouksensa päätelmissä¹, joissa annettiin ohjeita EU:n toimielimille jatkotoimia varten.
2. Neuvostolle 18. toukokuuta asiakirjassa 9221/22 toimitettujen tietojen ja jäsenvaltioiden toimittamien, asiakirjaan 9870/22 koottujen EU:n maatalouden sisämarkkinoiden tilannetta koskevien tietojen lisäksi on syytä panna merkille seuraavat viimeaikaiset tiedot.
 - EU:n viljamarkkinoiden tilanne oli viime aikoihin asti positiivinen. Viljelijöiden saamat tuottajahinnat olivat erittäin korkeat ja satonäkymät melko hyvät. Tietyillä alueilla pitkittynyt kuivuus yhdistettynä helleaaltoihin toukokuussa herätti jonkin verran huolta. Tämän seurauksena komission tuorein viljaennuste on pienentynyt yli kahdella miljoonalla tonnilla (295,8 miljoonasta tonnista 293,1 miljoonaan tonniin). Vähennys koskee pääasiassa ohraa ja maissia (maissille on tähän mennessä ennustettu ennätyskorkeita tuotantomääriä), eikä se vaikuta tavalliseen vehnään.

¹ EUCO 21/22.

- EU:n vientinäköymät ovat edelleen erittäin myönteiset. EU:n tavallisen vehnän viennin ennustetaan nousevan seuraavalla tuotantokaudella 38 miljoonaan tonniin, joka olisi kaikkien aikojen korkein määrä. Tämä vahvistaa sen, että yhteisellä maatalouspolitiikalla voidaan edistää maailman ruokaturvaa. Viljan (vehnän, ohran ja maissin) kokonaisvienti saattaa nousta noin 54 miljoonaan tonniin (hieman alle vuosien 2019–2020 ennätysmäärän eli 55 miljoonaa tonnia).
 - Myönteistä on, että EU:n öljykasvien tuotannon odotetaan nyt kasvavan merkittävästi viljelyalan kasvun ansiosta (6 prosenttia kasvua – erityisesti ekologista alaa koskevasta poikkeuksesta hyötynneen auringonkukan osalta). Tuotannon ennustetaan kasvavan samalla prosenttiosuudella. Tämän myönteisen kehityksen ansiosta EU:n markkinat pystyvät selviytymään Ukrainasta peräisin olevien öljykasvien vähäisemmästä saatavuudesta.
 - Eläintuotteissa ei sitä vastoin ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kahden viime viikon aikana. Hinnat ovat edelleen korkeat, mutta ne eivät edelleenkään kompensoi korkeita rehu- ja energiakustannuksia, myöskään sianlihan osalta.
 - Vastaavasti hedelmä- ja vihannesalaan vaikuttavat edelleen tuotantopanosten kustannusten nousu, joidenkin tuotantopanosten ja materiaalien saatavuuden puute sekä meneillään olevasta sodasta johtuva vientimahdollisuuksien väheneminen.
3. Ukrainan tilanteen osalta voidaan todeta, että vaikka maissia, auringonkukkaa ja soijaa kylvetään edelleen, sadon arvioidaan jäävän jopa 40–50 prosenttia edellisvuotisesta eikä 20–30 prosenttia, kuten kaksi viikkoa sitten arvioitiin. Vallitsevissa olosuhteissa tämä olisi silti vielä hyvä tulos.
4. Viljantuotannon ja -kaupan kansainvälisten näkökohtien osalta kansainvälinen viljaneuvosto ennustaa, että kaudella 2022–23 maailman **vehnäntuotanto** supistuu 769,0 miljoonaan tonniin (–1,6 prosenttia vuositasolla). Viime kuuhun verrattuna näkymiä tarkistettiin alaspäin erityisesti Intian ja Yhdysvaltojen osalta, mikä osittain tasoitti Australian ja Venäjän kasvun vaikutuksia. Erityisesti Afrikan ja Aasian väestönkasvun vuoksi maailman kulutuksen odotetaan kasvavan maltillisesti 780,2 miljoonaan tonniin (0,3 prosenttia vuodessa), mikä saattaa olla uusi huippu, kun elintarvikekäyttö on 546,2 miljoonaa tonnia (+0,5 prosenttia). Loppuvarastojen arvioidaan olevan 270,9 miljoonaa tonnia (–4,0 prosenttia), mikä on pienin määrä neljään vuoteen, ja 50 prosenttia siitä on Kiinalla. Maailmankauppa kasvaa hieman, 194,0 miljoonaan tonniin (+0,2 prosenttia), ja EU (38 miljoonaa tonnia) on edelleen suurin viejä. Seuraavaksi suurin viejä on Venäjä 37 miljoonalla tonnilla.

5. **Maissin tuotantoa** tuotantokaudella 2022–23 koskeva ennuste on tässä vaiheessa erittäin alustava Ukrainan epävarman tilanteen ja Etelä-Amerikassa edelleen meneillään olevan kauden 2021–22 sadonkorjuun vuoksi. Kansainvälinen viljaneuvosto ennustaa, että kokonaistuotanto laskee edelliskauden ennätystuloksesta 1 183,8 miljoonaan tonniin (–2,5 prosenttia vuositasolla) tuotantokaudella 2022–23. Kylvöt viivästyivät Yhdysvalloissa huomattavasti epätavallisen kylmän ja kostean sään vuoksi, minkä vuoksi satoja on vaikea ennustaa. Sen jälkeen kun tuottavuutta tarkistettiin alaspäin, tuotannon arvioidaan olevan 367,3 miljoonaa tonnia (–4,3 prosenttia). Heikomman saatavuuden ja korkeiden hintojen myötä maissin kulutuksen odotetaan vähenevän 0,6 prosenttia viime tuotantokauden huippulukemista 1 200 miljoonaan tonniin, josta 710,2 miljoonaa tonnia (–0,6 prosenttia) on rehukäyttöä. Loppuvarastojen odotetaan hupenevan 5,6 prosenttia 269 miljoonaan tonniin, josta 65 prosenttia on Kiinalla. Maailmankaupan ennustetaan supistuvan 4,6 prosenttia 166,3 miljoonaan tonniin tuotantokaudella 2022–23, mikä johtuu maailmanlaajuisen tarjonnan vähenemisestä ja epävarmasta saatavuudesta Ukrainasta.
6. Suurten tuottajamaiden viljantuotantonäkymien osalta **Intia** odotti alun perin saavansa ennätysellisen sadon vuonna 2022, mutta tuotantokauden alkuvaiheen äärimmäinen kuumuus alensi mahdollista satotasoa, ja tuotantoennustetta alennettiin 6 miljoonalla tonnilla 105 miljoonaan tonniin (–4,2 prosenttia vuositasolla). Kotimaisen tarjonnan varmistamiseksi ja elintarvikkeiden hintojen inflaation hillitsemiseksi hallitus päätti kieltää vehnän viennin.
7. **Yhdysvalloissa** syysvehnän viljelyolosuhteet ovat enimmäkseen huonot, erityisesti Hard Red Winter -vehnän osalta. Lisäksi kevätvehnän kylvöt viivästyvät liian kostean ja viileän sään vuoksi. Myös maissin istutukset ovat tähän mennessä sujuneet tavanomaista hitaammin, vaikkakin viime aikoina tahti on kiihtynyt.
8. **Brasilian** virallisen ennusteen mukaan tuotanto oli kaudella 2021–22 ennätysellisen suuri, 114,6 miljoonaa tonnia, vaikka kuivat olosuhteet aiheuttavat jonkin verran huolta. Ensimmäisen maissisadon korjuu on 85-prosenttisesti valmis, kun taas toisen (safrinha) sadon korjuu on juuri alkanut. Sadonkorjuun edetessä vientimahdollisuuksien odotetaan lisääntyvän voimakkaasti heinäkuusta eteenpäin.
9. Viljan ja erityisesti vehnän **hintavaihtelut** muuttuivat jälleen epävakammiksi. Intian vehnälle asettaman vientikiellon jälkeen hinnat nousivat voimakkaasti uusiin huippulukemiin, ja Yhdysvaltojen huonot viljelyolosuhteet ja sadonkorjuun viivästykset aiheuttivat lisää huolta. Hinnat alkoivat tämän jälkeen laskea, kun markkinat reagoivat huhuihin ja toiveisiin merikäytävän avaamisesta ukrainalaisen viljan viennille, Venäjän ennätysellisen vehnäsadon näkyymiin sekä pelkoon talouden laskusuhdanteesta, joka rasittaa kysyntää. Voiton tavoittelu futuurimarkkinoilla viimeaikaisten huippulukemien jälkeen lisäsi laskupaineita.

10. Jotta tilannetta voitaisiin arvioida kattavammin, on tärkeää pitää mielessä komission jo ehdottamat ja hyväksymät toimenpiteet, joilla tuetaan maatalousalaa ja autetaan täyttämään EU:n rooli maailmanlaajuisena elintarviketoimittajana, joka on edelleen täysin sitoutunut ympäristösiirtymään. Niistä ilmoitettiin suurimmaksi osaksi 23. maaliskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa "Elintarviketurvan varmistaminen ja elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistaminen" (COM(2022) 133 final), ja ne esitetään seuraavassa tiivistetysti:
- i) 500 miljoonan euron tukipaketti, jossa hyödynnetään muun muassa kriisivarausta ja jonka tarkoituksena on tukea niitä tuottajia, joihin Ukrainan sodan vakavat seuraukset vaikuttavat eniten. Näin jäsenvaltiot voisivat tarjota viljelijöille taloudellista lisätukea ja siten edistää maailmanlaajuisia elintarviketurvaa ja puuttua tuotantopanosten kustannusten noususta tai kaupan rajoituksista johtuviin markkinahäiriöihin.
 - ii) Viljelijöille maksettavien suorien tukien sekä pinta-alaan ja eläimiin liittyvien maaseudun kehittämistoimenpiteiden ennakkomaksujen korottaminen 16. lokakuuta 2022 alkaen.
 - iii) Markkinoiden turvaverkkotoimenpiteet sianlihamarkkinoiden tukemiseksi alan erityisen vaikean tilanteen vuoksi.
 - iv) Poikkeuksellinen väliaikainen erivapaus, jolla sallitaan kaikkien viljelykasvien tuottaminen elintarvike- ja rehukäyttöön kesantomaalla samalla kun viljelijöiden viherryttämistuki säilytetään kokonaisuudessaan. Tämä lisää EU:n tuotantokapasiteettia hedelmällisen maan rajallisesta saatavuudesta huolimatta.
 - v) Komissio on ehdottanut uutta itsenäistä kriisikehystä, joka kattaa myös viljelijät, lannoitteiden tuottajat ja kalatalousalan. Tämän myötä valtiontukea voitaisiin myöntää viljelijöille, joihin tuotantopanosten kustannusten huomattava nousu vaikuttaa. Lannoitteiden hintoja ja niiden toimittamista viljelijöille seurataan sen varmistamiseksi, että EU:n satonäkymät eivät vaarannu.
 - vi) Torjuakseen rehupulan riskiä ja lisätäkseen tuontitarjontaa erityisesti maissin osalta komissio antoi jäsenvaltioille ohjeita asetuksen (EY) N:o 396/2005 18 artiklan 4 kohdan hyödyntämisestä väliaikaisten kansallisten jäämien enimmäismäärien asettamiseksi nopeasti perustelluissa tapauksissa heikentämättä kuitenkaan turvallisuusnormejamme.

- vii) Euroopan komissio hyväksyi 20. toukokuuta päätöksen kerätä kuukausittain tietoja viljan, öljykasvien ja riisin varastomääristä. Tämä on suoraa jatkoa 23. maaliskuuta esitetylle tiedonannolle "Elintarviketurvan varmistaminen ja elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistaminen". Tavoitteena on seurata paremmin varastojen määrää nykyisessä tilanteessa, jossa hinnat ovat korkeat ja tarjonta on epävarmaa.
- viii) Komissio ehdotti 20. toukokuuta 2022 maaseudun kehittämistä koskevan asetuksen puitteissa uutta poikkeuksellista ja väliaikaista toimenpidettä, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat käyttää enintään 5 prosenttia maaseuturahaston vuosien 2021 ja 2022 määrärahoistaan korvausten maksamiseen viljelijöille ja/tai pienille ja keskisuurille maatalousyrittäjille, joihin kriisi on vaikuttanut eniten.
- ix) Euroopan komissio julkaisi 2. kesäkuuta asetuksen, jonka myötä EU:n koulujakelujärjestelmän mukaista tukea voidaan jakaa sisäisesti uudelleen EU:n kouluihin ilmoittautuneiden siirtymään joutuneiden ukrainalaislapsien tarpeita varten. Asetuksessa kehoitetaan jäsenvaltioita tarkastelemaan uudelleen pyyntöjään saada EU:n tukea seuraavalle lukuvuodelle, joka alkaa 1. elokuuta 2022 ja päättyy 31. heinäkuuta 2023, kun otetaan huomioon ennennäkemätön tilanne, joka edellyttää solidaarisuutta, jotta ukrainalaisten siirtymään joutuneiden lasten hyväksi toteutettavien toimien etulinjassa olevien taakkaa voidaan keventää.
- x) Lisäksi kun otetaan huomioon, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan saattaa vaikuttaa tulevan YMP:n ohjelmasuunnitteluun, jäsenvaltioita pyydettiin harkitsemaan, tarvitsisiko niiden tarkastella uudelleen joitakin alustavia YMP:n strategiasuunnitelmia koskevia ehdotuksiaan. Erityisesti voisi olla mahdollista vahvistaa niitä suunnitelmien osia, joilla pyritään vahvistamaan alan häiriönsietokykyä. Jäsenvaltioita kehoitettiin erityisesti tarkistamaan YMP:n strategiasuunnitelmiaan, jotta viljelijöitä voidaan tukea sellaisten käytäntöjen omaksumisessa, joilla optimoidaan lannoitteiden tehokkuus ja siten vähennetään niiden käyttöä. Tämä voidaan toteuttaa erityisesti täsmäviljelyllä. Merkittävä rooli on myös luonnonmukaisella maataloudella, agroekologialla ja lannoitteiden käytön tehostamisella ravinnehuoltoa koskevan neuvonnan ja koulutuksen kautta. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä hyödyntämään tehokkaasti YMP:n strategiasuunnitelmiaan ja optimoitava ja vähennettävä muiden tuotantopanosten, kuten antibioottien ja torjunta-aineiden, käyttöä sekä sitouduttava hiiltä sitovaan viljelyyn.

11. Edellä esitettyjen tietojen ja Eurooppa-neuvoston äskettäin antamien ohjeiden perusteella ministereitä pyydetään kommentoimaan mahdollisia tulevia toimia nykytilanteen helpottamiseksi edelleen Euroopan ja maailmanlaajuisella tasolla sekä toimittamaan kaikki tarpeellisiksi katsomansa lisätiedot.
-